

Motion till riksdagen 2016/17:2552

av **Magnus Oscarsson m.fl. (KD)**

Hållbart fiske

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fortsatt reformering av EU:s fiskeripolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att komplettera kraven på märkning med ett krav på att ange fiskens hotbild i det område där den fångats och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s fiske i andra länders vatten ska följa FAO:s uppförandekod och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de för fisken viktigaste lekområdena ska stängas för fiske under hela lekperioderna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bottentrålning endast bör tillåtas efter miljökonsekvensprövning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det småskaliga fisket och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera regelförenklingsarbetet inom fiskerinäringen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten bör utredas att, i syfte att utveckla fisketurism och annat småskaligt fiskeföretagande, bilda fiskevårdsområden i sådana vatten där fritt handredskapsfiske nu råder och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att överföra ålfisketillstånd mellan generationer och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja vandringshinder för ål och annan vandringsfisk och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad jakt på skarv och säl och tillkännager detta för regeringen.

Fiske i balans med havet

Regeringen har tagit fram en maritim strategi. I samband med denna har Jordbruksverket tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten och näringslivet tagit fram en strategi för yrkesfisket som presenterades i april 2016¹. Utgångspunkten för strategin uppges vara att fisket ska vara ekologiskt, socialt och ekonomiskt långsiktigt hållbart.

Kristdemokraterna är pådrivande för en hållbar fiskeripolitik. Syftet är att havets resurser ska förvaltas långsiktigt och att människan ska kunna bedriva ett hållbart fiske som minimerar den negativa påverkan på havsmiljön. Samtidigt ska yrkesfiskares, fritidsfiskares och kustbefolkningens intressen beaktas. Kristdemokraterna vill ha levande skärgårdar med plats för boende, näringsidkande och turism. Fisk ska i första hand fångas för att tjäna som människoföda. Fisket ska vara långsiktigt hållbart och havsmiljön ska bevaras. Ett för stort fiskeuttag gynnar ingen, utan resulterar långsiktigt i att såväl fisken som fisket dör ut. Fiskeripolitiken kan inte utformas frikopplad från havsmiljöpolitiken. Haven utgör känsliga ekosystem, där de olika arterna har viktiga roller. Om en art försvinner eller minskar kraftigt rubbas balansen i havens känsliga ekosystem.

Bestånden av flera viktiga arter befinner sig under biologiskt säkra gränser. En av orsakerna till överfiskningen är att kapaciteten hos den globala fiskeflottan är för stor, idag cirka 2,5 gånger större än den uthålliga kapaciteten hos världens hav att producera fisk. Även den europeiska fiskeflottans kapacitet är för stor och EU behöver därför fortsätta arbeta med att anpassa fiskeflottans storlek så att den motsvarar en långsiktigt hållbar och lönsam förvaltning av fiskbestånden. EU:s fiskeflottor fiskar också i andra länders vatten genom fiskeavtal mellan EU och tredjeland. Detta medför i många fall att fisket närmare kusten, som bedrivs mer småskaligt, försvåras. Många fattiga människor drabbas hårt när vattnen fiskas ut. EU måste bli bättre på att ta hänsyn till sådana faktorer när fiskeavtal med tredjeländer utformas.

Fortsatt reformering av EU:s fiskepolitik

EU:s fiskepolitik behöver fortsatt reformeras i en långsiktigt hållbar riktning. De gemensamma EU-reglerna om ursprungsmärkning som finns skall efterlevas. Kraven på märkning bör dessutom kompletteras med ett krav på att ange fiskens hotbild i det område där den fiskats. När fiskefartyg från EU-området fiskar i andra länders vatten ska de följa FAO:s uppförandekod vilket bland annat innebär att fisket ska ske på överskottsresurser och att befintliga subventioner av fjärrfiske avskaffas. Hänsyn ska tas till den lokala befolkningens möjligheter att försörja sig på fiske. En hållbar fiskepolitik underlättas om den europeiska fiskeflottans kapacitet anpassas till en långsiktigt hållbar och lönsam förvaltning av fiskbestånden. Bestånden av flera viktiga arter befinner sig under biologiskt säkra gränser. En av orsakerna till överfiskningen är att kapaciteten hos den globala fiskeflottan är för stor, idag cirka 2,5 gånger större än den uthålliga kapaciteten hos världens hav att producera fisk. Även redskapen behöver anpassas till att bli än mer selektiva och därmed anpassas till ett mer uthålligt och i längden lönsamt fiske.

¹Svenskt yrkesfiske 2020.

Ursprungsmärkning av fisk

De gemensamma EU-reglerna om ursprungsmärkning som finns skall efterlevas. Kraven på märkning bör dessutom kompletteras med ett krav på att ange fiskens hotbild i det område där den fiskats.

Följ FAO:s uppförandekod

Genom överenskommelser, som förhandlats fram via EU, kan fiskare från EU-länder fiska i icke-medlemsländers fiskevatten. Främst handlar detta om länder i västra Afrika. Tyvärr medför det industriella fisket i flera fall att fisket närmare kusten avsevärt försämras, vilket försämrar eller helt uttraderar möjligheterna till ett lönsamt lokalt fiske för lokalbefolkningen. Det är viktigt att EU:s fiske i andra länders vatten ska följa FAO:s uppförandekod vilket bland annat innebär att fisket ska ske på överskottsresurser och att befintliga subventioner av fjärrfiske avskaffas. Hänsyn ska tas till den lokala befolkningens möjligheter att försörja sig på fiske.

Hänsyn till känsliga områden

Genom att freda de viktigaste lekområdena gynnas yrkesfisket på sikt genom att fiskbestånden återhämtar sig snabbare. Undersökningar från USA indikerar att reservat där allt fiske är förbjudet fungerar som områden där fiskbestånden kan återhämta sig ostört, vilket senare bidrar till större fångster utanför de skyddade områdena. Studierna indikerar också att flera små reservat kan vara mycket effektiva. De för fisken viktigaste lekområdena bör därför stängas för allt fiske under hela lekperioderna. Det är viktigt att sådana reservat inrättas i samråd med fiskerinäringen och andra intressenter.

Miljökonsekvensprövning av bottentrålning

Förutom att anpassa de fångade fiskmängderna är det viktigt att redskapen anpassas till ett mer uthålligt och i längden lönsamt fiske, dvs. de minsta fiskarna bör inte fastna i näten. Det är också viktigt att fiskemetoderna tar hänsyn till havets ekosystem. Bottentrålning orsakar stora skador på bottenarna. De tunga trålborden skapar djupa sår i bottenarna. Bottentrålning bör därför endast tillåtas efter en miljökonsekvensprövning för aktuellt område.

Stärk det småskaliga fisket

Det småskaliga fiskets villkor behöver stärkas i Sverige, bland annat genom att EU:s fiskefond används så att det småskaliga fisket kan vidareutvecklas och att landsbygdsprogrammet och fiskeprogrammet samverkar för att utveckla förädlingen av produkter. En levande skärgård innebär att det måste göras en tydlig prioritering mellan olika intressenter när det gäller tillträde till begränsade fiskeresurser. Småskaliga yrkesfiskare som försörjer sig själva och sina familjer bör prioriteras framför fritidsfisket. Det är viktigt med regelverk som innebär rimliga arbetsvillkor för de småskaliga yrkesfiskarna, exempelvis möjligheter att låta ersättare vittja garn när fiskaren själv blir sjuk.

Regelförenklingar inom fiskerinäringen

Den svenska fiskerinäringen lyder inte endast under ett regelverk, den lyder under många olika och ibland motstridiga regler. Ett synnerligen detaljerat regelverk på EU-nivå reglerar snart sagt det mesta av fiskeripolitiken. Härtill kommer nationell lagstiftning samt sist men inte minst ett antal myndigheters föreskrifter. Regelmassan upplevs som synnerligen tyngande av näringen. Bland de mer svårmotiverade reglerna är att fiskaren måste gissa fångstens storlek inom en marginal på tio procent innan den har vägts, annars straffas fiskaren.

På jordbruksområdet hände mycket positivt under alliansregeringen när det gällde regelförenkling. Fiskerinäringen har dock inte upplevt att detta har skett på liknande sätt för fisket, varken på nationell nivå eller inom EU. Arbetet med regelförenklingar måste intensifieras även för fiskerinäringen. Ett viktigt steg vore att, mot bakgrund av den reformerade EU-politiken, se över den svenska kontrollförordningen (regeringsförordning) som detaljreglerar fisket.

Den fisk som fångas ska också landas

En mycket viktig del i den reformerade fiskeripolitiken på EU-nivå är införandet av landningsskyldigheten, det vill säga kravet på att all fisk som fångas i näten ska följa med in till land för att säljas. Delar av denna infördes den 1 januari 2016 i Västerhavet. Landningsskyldigheten innebär att fiskaren är skyldig att landa även sådan fisk som inte ingår i fiskarens individuella kvot. Denna mängd fisk räknas då av från kvoten.

Inom fiskerinäringen har en process pågått vari man lyckats samla yrkesfisket. Processen har lett fram till förslag som går i riktning mot individuellt ansvar snarare än kollektivt ansvar, något som är en nödvändighet för att klara landningsskyldighetens införande, vilket också den behöriga myndigheten – Havs- och vattenmyndigheten – själv konstaterat i skrift ett flertal gånger. Det går inte längre att ha en ordning med kollektivt ansvar, det ansvaret måste individualiseras. Dessa förslag till lösningar, framtagna av ett samlat yrkesfiske, har tillställts Havs- och vattenmyndigheten. Havs- och vattenmyndigheten avser att införa ett nytt system innan årsskiftet. För Kristdemokraterna är det centralt att ett nytt system skapar positiva incitament för ansvarstagande yrkesfiskare och optimism för att satsa på fortsatt fiskeriverksamhet inom långsiktigt hållbara ramar.

I augusti 2016 föreslog EU-kommissionen en flerårig plan för de demersala fiskbestånden i Nordsjön. Förslaget tvingar framför allt EU att sätta fångstbegränsningar som återställer och behåller fiskbestånden på nivåer som ligger över nivåer som kan ge ett maximalt hållbart uttag (Maximum sustainable yield, MSY). Vid fiske på MSY-nivåer kan fiskerinäringen få ut den största mängden fisk som är långsiktigt hållbar. Detta förslag bygger på artspecifika kvoter. I förslaget ska respektive medlemsstat säkerställa att artsammansättningen i de kvoter som är tillgängliga för fiskefartyg som bedriver blandfiske överensstämmer med den sannolika sammansättningen i den fångst som fartyget förväntas ta.

Det är viktigt att komma bort ifrån den nuvarande veckoregleringen av fisket. Idag kastas fiskar när veckokvoterna överskrids. I stället för veckoransoner bör årsransoner tillämpas.

Fisketurism

Kommersiell fiskeriverksamhet med stöd av allemansrätten har blivit ett vanligare fenomen i områden med fritt handredskapsfiske. Detta skapar konflikter med enskilda vattenägare och minskar incitamenten för fiskevårdsåtgärder. Möjligheterna bör därför utredas att, i syfte att utveckla fisketurism och annat småskaligt fiskeföretagande, bilda fiskevårdsområden i sådana vatten där fritt handredskapsfiske nu råder.

Ålfisket

Sedan 1980-talet har ålfångsterna i Sverige sjunkit kraftigt. Flera faktorer samverkar sannolikt till denna utveckling, däribland turbiner i vattenkraftverk, miljögifter, klimatförändringar, ökad predation från skarv och säl samt överfiske i de länder som ålen passerar på sin vandring till svenska vatten. Sedan 1 maj 2007 råder generellt förbud att fiska ål. Endast den som har särskilt tillstånd från Havs- och vattenmyndigheten får fiska ål. För att få tillstånd att fiska ål måste man tidigare ha haft sådant tillstånd. Vissa sötvatten i Sverige är undantagna från förbudet och där är det alltså möjligt för fritidsfiskare att fiska ål. Till följd av de strängare reglerna har antalet ålfiskare halverats sedan 2006. Även fångstmängderna har halverats under samma tid.

I och med att endast den som redan har tillstånd kan få tillstånd blir konsekvensen att ålfiske som näringsutövning gradvis fasas ut i Sverige. Därigenom försvinner samtidigt den unika kultur och den yrkeskunskap som finns bevarad i ålfisket. De sociala effekterna blir påtagligt negativa, i synnerhet i de delar av landet där ålfisket är en viktig del i kulturen. I dag finns endast omkring 170 ålfiskare med tillstånd. Endast den som nyttjat sitt tillstånd föregående år får det förnyat.

Ålfisket är en känslig balansgång mellan att bevara både ålen, ålfisket och den kultur och kunskapstradition som är förknippad med dessa. Mängden legalt fångad ål har sjunkit till en låg nivå och målet i nuvarande förvaltningsplan om att reducera fiskets fångst konstateras vara uppnått. Den starkt restriktiva fiskeripolicyn för ål måste fortsätta under tämligen lång tid. Mot bakgrund av ovanstående är det motiverat att öppna upp för möjligheten att överföra ålfisketillstånd mellan generationer.

Eftersom vattenkraftverk är den största orsaken till åldöd behöver arbetet intensifieras med att undanröja vandringshinder för ålen. Jakten på de betydande ålpredatorerna skarv och säl bör utökas.

Magnus Oscarsson (KD)

Annika Eclund (KD)

Aron Modig (KD)

Roland Utbult (KD)

Emma Henriksson (KD)

Lars-Axel Nordell (KD)